

IMPLEMENTERINGSPLAN

Tillsammans för barnens bästa i Sörmland

Region Sörmland

Innehåll

Inledning.....	2
Vad ska implementeras?.....	2
Bakgrund och problembild.....	2
Förväntad nytta.....	3
Vad innebär samverkansmodellen för konkreta förändringar	4
Förändrade arbetssätt i mötet med barn och familjer	4
Förändringar i ledning och styrning	5
Hinder och möjliggörare	5
Identifierade hinder och möjliggörare.....	6
Implementeringsstrategier	7
Regionens prioriterade fokusområden	8
Avslutning – från införande till etablerad praktik	10

Inledning

Denna lokala implementeringsplan är framtagen för att fungera som ett praktiskt och verksamhetsnära stöd för chefer och verksamheter inom Region Sörmland i införandet av samverkansmodellen *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland*.

Mellan 2021–2024 har ett gemensamt utvecklingsarbete bedrivits i länet för att ta fram en samverkansmodell för tidiga insatser till barn och unga. Under hösten 2024 färdigställdes modellen och beslut om införande fattades av Länsstyrgrupp och Skolchefsnätverk. Modellen ska implementeras i samtliga kommunala förskolor och skolor, socialtjänster samt inom hälso- och sjukvården. Erbjudande ska även ges till fristående förskolor och skolor.

Syftet med denna plan är att beskriva hur Region Sörmland organiserar, stödjer och följer upp införandet i sina verksamheter, i linje med den länsövergripande implementeringsplanen och tidsplanen som finns tillgänglig på samverkanswebben.

Vad ska implementeras?

Region Sörmland och Sörmlands nio kommuner har sedan 2021 bedrivit utvecklingsarbetet *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland* med målet att etablera en gemensam samverkansmodell för tidiga insatser till barn och unga.

Med *tidiga insatser* avses att uppmärksamma och agera redan när en negativ utveckling börjar ta form, innan problem hunnit växa sig stora.

Samverkansmodellen ska:

- stärka samarbetet mellan skola/förskola, socialtjänst och hälso- och sjukvård,
- skapa gemensamma förhållningssätt, arbetssätt och strukturer,
- bidra till mer samordnad ledning och styrning.

Implementeringen genomförs under 2025–2026 med stöd av länsövergripande processledning. Denna plan beskriver Region Sörmlands del i detta arbete.

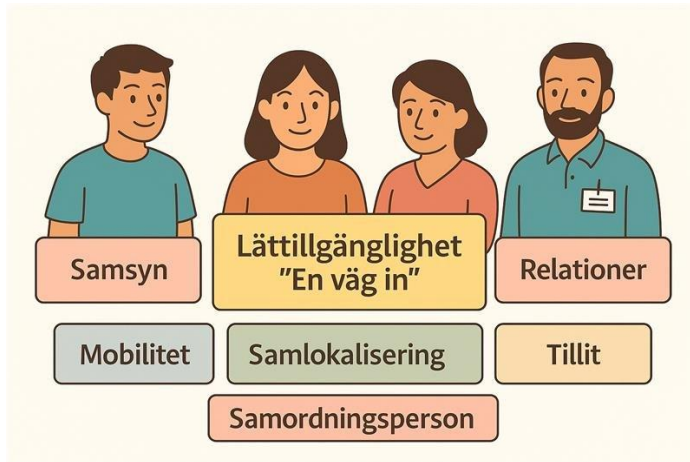
Bakgrund och problembild

Barn och unga i Sörmland får i dag inte alltid ett likvärdigt, tidigt och sammanhållet stöd. Stödet varierar beroende på bostadsort, vilken verksamhet som först uppmärksammar behovet och hur samverkan fungerar lokalt.

Behovsinventeringar och tidig uppföljning av implementeringen visar bland annat på:

- svag lokal styrning och otydliga mandat,
- personberoende arbetssätt,
- varierande prioritering mellan verksamheter,
- låg kännedom om modellen i delar av organisationen,
- bristande och osystematisk uppföljning.

Figur 1: Centrala resultat från behovsinventeringen 2022. Bilden är AI-genererad.

Problembilden är därför dubbel:

- barn får inte alltid tidigt och samordnat stöd,
- organisationerna saknar tillräckliga strukturer för att arbeta långsiktigt och samordnat.

Förväntad nytta

Den övergripande målbilden är att alla barn och unga ska ges möjlighet till god fysisk och psykisk hälsa genom en trygg uppväxt utifrån sina egna behov.

Samverkansmodellen för tidiga insatser är det gemensamma verktyget för att nå den önskade utvecklingen i Sörmland. Den bygger på gemensamma förhållningssätt, arbetssätt, gemensam process för samverkan samt samordnad ledning och styrning. Tillsammans ska detta göra det enklare för verksamheter att tidigt skapa en gemensam bild av barnets situation, samordna insatser mellan aktörer, arbeta mot gemensamma mål och följa upp stödet över tid.

Modellen kan anpassas till lokala förutsättningar, men dess grundläggande funktion – att ge barn och familjer tidigt, samordnat och sammanhållet hjälp – ska alltid bevaras.

För Region Sörmland innebär implementeringen bland annat:

- tidigare upptäckt av behov,
- bättre samordning med kommunala verksamheter,
- tydligare ansvarsfördelning,
- mindre personberoende arbetssätt,
- stärkt förmåga att genomföra framtida förändringsarbete.

När arbetssätten integreras i ordinarie verksamhet ökar både kvaliteten i stödet till barn och organisationens långsiktiga utvecklingskapacitet.

Vad innebär samverkansmodellen för konkreta förändringar

Implementeringen innebär förändringar på flera nivåer: *i mötet med barn och familjer, i organisationens strukturer och rutiner samt i chefers ledarskap och styrning*. För att nya arbetssätt ska bli långsiktigt hållbara behöver några grundläggande förutsättningar vara uppfyllda, oavsett nivå:

- en gemensam förståelse för varför modellen behövs och vad den ska åstadkomma,
- tydliga nyckelpersoner med ansvar för att hålla arbetet levande,
- praktiska förutsättningar i form av tid, forum, rutiner och systemstöd,
- samt regelbunden uppföljning och justering utifrån erfarenheter.

Förändrade arbetssätt i mötet med barn och familjer

I praktiken innebär implementeringen att samverkan initieras tidigare, att barnets situation analyseras gemensamt ur flera professionella perspektiv och att ansvar för samordning tydliggörs i varje ärende. Dokumentation och uppföljning behöver utformas så att de stödjer samarbete mellan aktörer – inte enbart intern rapportering.

Förändringar i organisationens struktur

För att samverkansmodellen ska fungera i praktiken behöver Region Sörmland säkerställa att ett gemensamt förhållningssätt hålls levande genom strukturerad introduktion av nya medarbetare, lokala riktlinjer och återkommande reflektion i arbetsgrupper och chefsforum.

Gemensamma arbetssätt och verktyg, såsom Barnets bästa-hjulet och SIP, behöver användas systematiskt och vara integrerade i journalföring, mallar och IT-system.

Vidare behöver det finnas tydliga och kända strukturer för samverkan, inklusive kontaktvägar och forum mellan verksamheter. Ledning och styrning behöver aktivt stödja arbetssätten genom tydliga uppdrag, prioritering, avsatta tidsresurser och regelbunden uppföljning.

Förändringar i ledning och styrning

För chefer inom regionen innebär samverkansmodellen ett mer aktivt förändringsledarskap. De behöver tydliggöra förväntningar på medarbetare, avsätta tid och skapa praktiska förutsättningar för samverkan samt integrera modellen i verksamhetsplaner, mål och ordinarie uppföljning. Det räcker inte att informera om modellen – användningen behöver följas upp systematiskt.

Hinder och möjliggörare

För att kunna välja rätt insatser i implementeringsarbetet behöver det vara tydligt vilka faktorer som i praktiken underlättar – och vilka som försvårar – att samverkansmodellen används i vardagen.

För att skapa struktur i analysen har faktorerna sorterats utifrån om de främst handlar om:

- **Yttre faktorer:** såsom styrning, uppdrag och samverkan mellan organisationer,
- **Inre faktorer:** såsom ledning, kultur, resurser och arbetssätt,
- **Innovationens egenskaper:** samverkansmodellens utformning och hur användbar den upplevs i praktiken,
- **Individens egenskaper:** medarbetares och chefers kunskap, motivation och inställning,
- **Processen:** samt hur själva implementeringsarbetet planeras, genomförs och följs upp.

Denna indelning gör det lättare att se var problemen faktiskt uppstår – och därmed också vilka typer av åtgärder som är mest relevanta.

Identifierade hinder och möjliggörare

Nedan sammanfattas de hinder och möjliggörare som framkom vid workshopen den 5 november 2025, sorterade utifrån ovanstående områden.

	Möjliggörare	Hinder
Inre kontext	<ul style="list-style-type: none"> Närhet och korta avstånd mellan professioner och enheter Det finns engagemang, kompetens och vilja i organisationerna Länsgemensamt stöd finns och upplevs som hjälpsamt För hållbar implementering underlättas det av tydlig lokal styrning och rollfördelning 	<ul style="list-style-type: none"> Det saknas kommunövergripande planer för hur modellen ska förankras och användas lokalt Ledningsstöd och ansvarsfördelning är otydligt på olika nivåer Personalomsättning och brist på systematik i införandet Det saknas implementeringsplan på flera nivåer vilket försvårar långsiktighet
Yttre kontext	<ul style="list-style-type: none"> Nationella styr signaler och nya lagkrav skapar tydlig förväntan på samverkan Regionens och kommunernas gemensamma beslut och uppdrag ger mandat att arbeta med modellen Det finns samlat stöd från länsnivån, genom processledning, material och återkommande uppföljning i arbetsgrupper och länsträffar 	<ul style="list-style-type: none"> Otydlig och olika prioriteringar mellan huvudmän kan göra det svårt att hålla gemensam riktning Nya reformer och lagkrav kan skapa press Det saknas en gemensam tidsplan och samordnad styrning för hur implementeringen ska genomföras tillsammans över länet
Process	<ul style="list-style-type: none"> Modellen kan integreras i befintliga forum och arbets sätt för att minska motstånd och öka hanterbarhet Implementeringen kan ske stegvis: börja i det lilla, testa och lär – och skala sedan upp Arbetet hålls ihop genom regelbundna länsträffar där lärande och riktning följs upp gemensamt 	<ul style="list-style-type: none"> Olika personer deltar i olika delar av implementeringsarbetet, vilket gör det svårt att hålla ihop processen och helheten Det saknas tydlig och gemensam plan för hur implementeringen ska genomföras över tid Uppföljning sker inte systematiskt på flera nivåer Processen riskerar att gå för fort, vilket skapar risk för att förståelse och förankring inte hinner utvecklas
Innovationens egenskaper	<ul style="list-style-type: none"> Modellen fungerar i flera sammanhang och nivåer, vilket gör den flexibel Modellen ger förutsättningar för att börja med små förändringar 	<ul style="list-style-type: none"> Det finns risk för att ansvar uppfattas som otydligt Då medarbetare inte har varit delaktiga i utformningen kan

	Möjliggörare	Hinder
	<ul style="list-style-type: none"> Barnets bästa-hjulet är konkret och synligt, vilket gör det lätt att använda och koppla in i vardagliga sammanhang Motivationen och förståelsen för modellen finns hos medarbetarna	<ul style="list-style-type: none"> modellen upplevs som ett ”pålagt” arbetssätt Förtydligande av olika ansvar i kopplingen mellan modellen och praktiken
Individens egenskaper	<ul style="list-style-type: none"> Medarbetarna har stark motivation till att börja arbeta med samverkansmodellen Modellen upplevs relevant och begriplig och kan kopplas till flera befintliga arbetssätt Goda exempel och delat lärande stärker engagemanget och hjälper till att förankra arbetet över tid Tydligt syfte och funktion skapar hållbar motivation	<ul style="list-style-type: none"> Det kan vara utmanande för medarbetare att se den konkreta nyttan i sitt vardagliga arbete

Implementeringsstrategier

Regionens arbete har identifierat fyra områden att fokusera på för implementeringsarbetet:

- gemensam förståelse,
- implementeringsstöd och uppföljning
- arbetssätt och rutiner
- kontaktvägar och samverkansflöden

Fokusområdena anpassas till Region Sörmlands organisation och verksamheter. Tillsammans beskriver områdena hur Regionen gemensamt behöver arbeta för att samverkansmodellen ska bli en fungerande och självklar del i ordinarie verksamhet.

Implementeringen inom regionen sker på tre nivåer:

På **grundnivå** ligger fokus på kännedom: alla medarbetare ska känna till samverkansmodellen och förstå när och hur den är relevant i det egna arbetet.

På **mellannivå** handlar det om kunskap: medarbetare som möter barn indirekt, exempelvis som närstående, ska ha en grundläggande förståelse för modellen och hur den används.

Den **fördjupade nivån** avser aktiv tillämpning i verksamheter som arbetar direkt med barn som patienter, såsom Barnhälsovården, Barn- och ungdomspsykiatri (BUP), Barnkliniken, Habiliteringen, Primärvården och Ambulansverksamheten.

Regionens prioriterade fokusområden

Område	Önskat läge	Aktiviteter	Finnas på plats
Gemensam förståelse	Alla berörda verksamheter i Region Sörmland känner till samverkansmodellen, förstår sitt ansvar, vet vad andra aktörer gör – och använder samma språk och begrepp.	<p>Informationspaket: Tydliggöra syfte, mål och förväntningar</p> <p>Öka kunskapen om andra verksamheters uppdrag och förutsättningar</p> <p>Årlig utbildningsplan: Gemensamma utbildningsinsatser</p> <p>Gemensamma begrepp: Användning av gemensamma begrepp</p>	<p>Informationspaket: Utbildning kring modellen som helhet, delar i modellen fördjupat samt kring olika verksamheters roller i modellen. Ska finansieras i kompetensportalen.</p> <p>Årlig utbildningsplan: Alla genomför utbildningen i kompetensportalen varje år samt vid nyanställning.</p> <p>Gemensamma begrepp: Barnrättspiloterna säkerställer användningen av gemensamma begrepp på varje enhet.</p>
Implementeringsstöd och uppföljning	Samverkansmodellen används i praktiken, följs upp regelbundet och justeras vid behov.	<p>Ledningsstöd: Etablering av en tydlig struktur för implementeringsstöd</p> <p>Hålla modellen levande i vardagen</p> <p>Identifiering av lokala stöd- och utvecklingsbehov</p> <p>Integrering av uppföljning i ordinarie styrning och ledningssystem</p>	<p>Ledningsstöd: Chefer och ledare skapar förutsättningar för förankring och införande på respektive enhet.</p> <p>Chefer och ledare gör en egen hinder- och möjlighetsanalys framåt för sin egen enhet. Utifrån denna kopplar de sedan strategier framåt. Som stöd finns informationsfilm framtagen samt mallar för analysen.</p> <p>Stöd till uppföljning och utveckling:</p>

Område	Önskat läge	Aktiviteter	Finns på plats
		<p>Stöd till uppföljning och utveckling:</p> <p>Regelbunden och systematisk uppföljning</p>	<p>Nätverk av barnrättspiloter för ökad kunskap och erfarenhetsutbyte mellan verksamheter.</p> <p>Barnrättspiloterna ger stöd till sin närmsta ledning genom återkoppling och systematisk uppföljning.</p>
Arbetsätt och rutiner	<p>Samverkansmodellerna är integrerad i det dagliga arbetet och funktionen <i>Barnets bästa-ansvariga</i> leder till faktisk handling och samordning.</p>	<p>Gemensamma rutiner:</p> <p>Framtagande och spridning av gemensamma rutiner</p> <p>Stödja förändrat arbetssätt i vardagen</p> <p>Barnets bästa-ansvarig:</p> <p>Etablering av struktur för att utse Barnets bästa-ansvariga</p> <p>Tydliggörande av uppdrag och mandat för Barnets bästa-ansvariga</p> <p>Skapande av nätverk för erfarenhetsutbyte</p> <p>Stöd till funktionen Barnets bästa-ansvariga</p>	<p>Gemensamma rutiner:</p> <p>Region Sörmland använder material som är framtaget för länet. Gemensamt stödmaterial och rollbeskrivningar finns på samverkanswebben.</p> <p>Vid upptäckt av saknat stödmaterial kontakter processledare för Tillsammans för barnens bästa på länsövergripande nivå.</p> <p>Barnets bästa- ansvarig:</p> <p>Region Sörmland använder den rollbeskrivning för Barnets bästa-ansvarig som finns framtagen på länsnivå som finns på samverkanswebben.</p> <p>Barnets bästa- ansvariga bidrar till uppföljning och revidering av rollen.</p> <p>Barnets bästa-ansvariga erbjuds att delta i ett länsövergripande nätverk tillsammans med motsvarande funktioner i</p>

Område	Önskat läge	Aktiviteter	Finns på plats
			kommunerna, för erfarenhetsutbyte och lärande. Nätverket etableras på länsnivå.
Kontaktvägar	Medarbetare vet vem de ska kontakta, hur och när, i olika situationer – även i akuta och tidskritiska lägen.	<p>Kontaktlista:</p> <p>Samla och synliggöra kontaktvägar</p> <p>Framtagande av tydliga rekommendationer för olika situationer</p>	<p>Kontaktlista:</p> <p>Samlad och enkel översikt över kontaktvägar. Förslagsvis digitalt, exempel ges från ambulansens app.</p> <p>Fast kontaktperson i varje enhet med enkla ingångar för dialog och konsultation.</p> <p>Framtagandet av kontaktlistan kan inspireras av Kronobarnsmodellen lista där ett förtydligande finns vem man kontaktar och hur det sker beroende på om barnet redan är patient eller ny för verksamheten. (Ex. via remiss, SIP, telefon etc.)</p>

Avslutning – från införande till etablerad praktik

Region Sörmlands implementeringsplan ska fungera som ett levande styr- och arbetsdokument.

Målet är inte endast att införa en modell, utan att långsiktigt stärka regionens förmåga att – tillsammans med kommunerna – ge barn och familjer tidigt, samordnat och likvärdigt stöd.

När samverkansmodellen blir en naturlig del av vardagens arbetssätt bidrar den till både bättre livsvillkor för barn och en mer robust och lärande organisation.